

2021/2.

HÍRLEVÉL

A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ NEMZETISÉGEK JOGAINAK VÉDELME TELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES
NEGYEDÉVES SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓJA

AJÁNLÓ

A 2021-ben útjára indított magyar és angol nyelvű online Hírlevél második negyedévi kiadását olvashatja a kedves érdeklődő.

Az idei év április-május-június hónapjában nemzetiségi jogterületen végzett ombudsmanhelyettesi munka főbb elemeit villantom fel, arra biztatva az olvasót, hogy szánjon időt az egyes ügyek megismerésére a honlapomon elérhető részletesebb dokumentumok segítségével. Társadalom alulnézetből - az általam figyelemmel kísért és vizsgált egyedi és rendszerszintű visszasságok zöme hosszabb ideje létező bizonytalan jogértelmezésre, téves jogalkalmazási tendenciákra, és felmerülő új jogalkalmazási hibákra utal. Ezekre a kihívásokra keresem munkatársaimmal együtt a legmagasabb szakmai színvonalú és az emberi méltóságot a központba helyező megoldásokat.

*Szalayné Sándor Erzsébet
egyetemi tanár*

TARTALOM

Hazai tevékenység

- Kiemelt figyelemmel kísért témák
- Főbb hazai események
- Közös jelentések és elvi állásfoglalások

Nemzetközi tevékenység

- Főbb nemzetközi események
- Konferencia a nemzeti kisebbségek jogainak védelméről Strasbourgban

Esetjogi Mozaik

STATISZTIKAI ADATOK

	2. negyedév	2021 összesen
beadványok és hivatalból indított eljárások:	87	296
levélforgalom:	354	1.247
jogszabály-véleményezések:	6	20
szakmai találkozók:	35	69

KIEMELT FIGYELEMMEL KÍSÉRT TÉMÁK

A fentiek mellett folyamatos az egyedi beadványok és az ezek alapján, illetve hivatalból észlelt átfogó visszasságok vizsgálata.

Szakmai együttműködés a nemzetiségi jogi törvény átfogó módosításának előkészítésében

Az Országgyűlés június 15-én elfogadta a nemzetiségi jogi törvény (Njtv.) módosításáról szóló 2021. évi XCVII. törvényt.

A jogszabálysöveg közel két hónapig tartó kidolgozásában az ombudsmanhelyettes is részt vett, szakmai álláspontját írásban és szóban is több alkalommal megosztotta a NEB és az ONÖSZ vezetőivel.

A módosítások elsősorban a nemzetiségi listaállítás szabályait és a jogorvoslati lehetőségeket határozzák meg.

- a **gyöngyöspatai roma gyermekek** nevelési-oktatási helyzete
- a nemzetközi jogi dokumentumok és a hazai jogszabályok **nemzetiségi nyelveken történő elérhetőségének** biztosítása
- a magyarországi nemzetiségi közösségek nyelvhasználati jogainak érvényesülése a **közösségi névhasználat** során
- kis létszámú **nemzetiségi szakokat** és azok oktatói állományát érintő finanszírozási nehézségek
- **malenkij robotra** elhurcolt német nemzetiségű személyek hadigondozása
- a **világjárvány** miatt kialakult rendkívüli helyzet nemzetiségi közösségekre gyakorolt hatásai
- **önkéntesjelölési eljárás** miatt folytatott büntető-eljárás
- **nyíregyházi szegregátumokat** érintő telep-rehabilitációs program és kilakoltatások
- az **etnikai adatok kezelésének tendenciái** és aktuális kérdései

Szakmai fórumok

- IM Emberi Jogi Munkacsoport, Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport
- IM Emberi Jogi Munkacsoport, Romaügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport
- IM szakértői egyeztetések az Njtv. módosításáról
- Pro Cultura Minoritatum Hungariae díj átadása

Személyes találkozók

- Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága
- Agócs János (elnök, ORÖ)
- Langerné Victor Katalin (helyettes államtitkár, BM)
- Péterffy Attila (polgármester, Pécs MJV)
- Jean-François Paroz (nagykövet, Svájci Államszövetség) *(az alábbi képen)*

FŐBB HAZAI ESEMÉNYEK

Helyszíni vizsgálat Gyöngyöspatán

A biztoshelyettes és munkatársai május 31. - június 1. között **helyszíni vizsgálatot folytattak Gyöngyöspatán**, ahol személyesen találkoztak a helyi óvodás és általános iskolás gyermekekkel, majd szakmai megbeszélést folytattak a településen működő nevelési-oktatási intézmények vezetőivel, dolgozóival, a település polgármesterével, a roma nemzetiségi önkormányzat elnökével, valamint a Hatvani Tankerületi Központ igazgatójával is. [Részletek itt.](#)

A 2020. ÉVI BESZÁMOLÓ ELFOGADÁSA

Az **Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága** 2021. május 11-én tárgyalta meg az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek 2020. évi tevékenységéről szóló, az Országgyűlésnek B/15278. számon benyújtott beszámolóját. A testület egyhangúlag elfogadta a dokumentumot, egyben elismerését fejezte ki a nemzetiségi jogterületen 2020-ban folytatott jogvédelmi tevékenységért.

Az ombudsman a bizottsági viták lezárása után az **Országgyűlés 2021. június 8-i plenáris ülésén** számolt be a helyetteseivel közösen a 2020. évi tevékenységről. A NEB álláspontját a dokumentum vitája során Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló ismertette. [Részletek itt.](#)

Új közösségi tér nyílt a pécsi nemzetiségi önkormányzatok és a nemzetiségi kultúra számára

Az ombudsmanhelyettes részt vett a **Pécsi Nemzetiségi Önkormányzatok és Civil Szervezetek Irodájának** ünnepélyes megnyitóján. Az iroda létrehozásának a célja, hogy méltó környezetet biztosítson a pécsi nemzetiségi önkormányzatok és civil szervezetek működéséhez. A biztoshelyettes a megnyitó után személyes egyeztetést folytatott a város polgármesterével.

Az ombudsmanhelyettes megbízatása kezdete óta kiemelt figyelemmel kíséri a gazdag és élő nemzetiségi hagyományokkal rendelkező városok erőfeszítéseit, amelyeket a helyi közösségek védelme és a nemzetiségi kultúra kibontakoztatása érdekében tesznek. [Részletek itt.](#)

KÖZÖS JELENTÉSEK ÉS ELVI ÁLLÁSFOGLALÁSOK

- Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes **közös jelentése az AJB-553/2021. számú ügyben** a **megkeresett szerv együttműködési kötelezettségének megszegésével** összefüggésben
- Az alapvető jogok biztosának és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes **közös jelentése az AJB-729/2021. és az AJB-730/2021. számú ügyekben**, egy roma nemzetiségű személlyel szemben **fokozott ellenőrzés keretében foganatosított rendőri intézkedések** vizsgálatát érintően
- **1/2021. számú elvi állásfoglalás** egy **roma nemzetiségű tanuló nevelési-oktatási és gyermekvédelmi problémáinak** vizsgálata kapcsán feltárt egyedi és rendszerszintű hiányosságokról
- **2/2021. számú elvi állásfoglalás** a **nemzetiségi közszolgálati rádióadások** elérhetőségének aktuális helyzetéről
- **3/2021. számú elvi állásfoglalás** a **nemzetiségi nyelven való egyéni névhasználatról**

Fokozott ellenőrzés keretében foganatosított rendőri intézkedések

Egy roma származású panaszos sérelmezte a vele szemben foganatosított **konkrét rendőri intézkedéseket** (igazoltatás, ruházata vizsgálat, mobiltelefonjának ellenőrzése), valamint az intézkedés jogalapjául szolgáló **fokozott ellenőrzéssel** kapcsolatban is kifejezte az aggályait. Kifogásolta azt is, hogy a személyes adatait annak ellenére rögzítették, hogy az igazoltatást további intézkedés nem követte.

Az ügy nyomán született közös jelentés megállapította, hogy a panaszos igazoltatásának és ruházata átvizsgálásának jogalapját képező, országos érvényű fokozott ellenőrzést elrendelő országos rendőr-főkapitányi határozatok

mind formai, mind tartalmi szempontból, sértik a jogbiztonság elvét.

Erre tekintettel a biztos és a biztoshelyettes megfontolásra **javasolták** a belügyminiszternek, hogy vizsgálja felül a fokozott ellenőrzés szabályait, és kezdeményezze a szabályozás módosítását.

Felkérték továbbá az országos rendőr-főkapitányt, hogy vizsgálja felül a fokozott ellenőrzések elrendelésének gyakorlatát.

A jelentés teljes szövege [itt olvasható.](#)

Együttműködési kötelezettség megszegése

Nógrád megyei roma nemzetiségi önkormányzatok elnökei fordultak közös beadvánnyal a biztoshelyetteshez egy temető főbejáratának lezárásával, illetve a gépjárművel történő behajtás megtiltásával kapcsolatban. Emellett a biztoshelyettes a közösségi médiából az adott település roma nemzetiségi önkormányzata és a települési önkormányzat súlyos együttműködési problémáiról is értesült.

A biztos és a biztoshelyettes vizsgálatot indított az ügyben. Eljárásuk során megkeresték a település önkormányzatának polgármesterét, az érintett roma nemzetiségi önkormányzat elnökét, valamint vizsgálat lefolytatására kérték fel az illetékes járási hivatal hivatalvezetőjét.

A települési önkormányzat többszöri felszólítás ellenére sem válaszolt a hivatalos megkeresésekre. A biztos és a biztoshelyettes közös jelentésben állapították meg a jogbiztonság sérelmét, és felszólították az

önkormányzatot, hogy azonnali intézkedéssel tegyen eleget kötelezettségének.

Felkérték továbbá a kormány megbízottat, hogy a rendelkezésre álló eszközökkel élve intézkedjen annak érdekében, hogy az alapvető jogok biztosa és biztoshelyettesei jövőbeli megkereséseinek a vizsgált, valamint a megyében működő összes helyi önkormányzat határidőben és teljes körűen tegyen eleget.

A jelentés teljes szövege [itt olvasható.](#)

1/2021. elvi állásfoglalás a nevelési-oktatási és gyermekvédelmi rendszer egyedi és rendszerszintű hiányosságairól

A biztoshelyettes egy konkrét panasz vizsgálata alapján adta ki elvi állásfoglalását, arra törekedve, hogy felhívja a figyelmet egy roma nemzetiségű, BTM nehézségekkel küszködő tanuló fejlesztési nehézségeire, nevelési-oktatási, beilleszkedési problémáira, a szülők és a pedagógusok között a fentiek miatt kialakult súlyos konfliktusokra, továbbá ennek kapcsán rávilágítson rendszerszintű problémákra is.

A vizsgálat során a biztoshelyettes arra a következtetésre jutott, hogy az érintett általános iskolák a formálisan jogszerű eljárásuk ellenére a **BTM nehézséggel küzdő tanuló esetében nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermek megfelelő fejlődését, fejlesztését**, mely mulasztásuk sértette a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárás elvét. Az ombudsmanhelyettes megfontolásra javasolta az érintett törvény és EMMI rendeletek módosítását a köznevelésért felelős államtitkár számára, aki a kezdeményezéssel egyetértett és megkezdte a módosítások előkészítését.

A **javasolt módosítások** elősegítik, hatékonyabbá tehetik a sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók előrehaladását érintő információk áramlását.

Az elvi állásfoglalás összegzése [itt](#), a teljes szövege [itt olvasható](#).

2/2021. számú elvi állásfoglalás a nemzetiségi közszolgálati rádióadások elérhetőségének aktuális helyzetéről

A nemzetiségi biztoshelyettes 3/2018. számú elvi állásfoglalása utóvizsgálataként, a digitális rádiós sugárzás 2020 szeptemberében bekövetkezett megszüntetésére figyelemmel **áttekintette a nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok vételi lehetőségeinek aktuális helyzetét**.

Az átfogó vizsgálatát lezáró elvi állásfoglalásában a biztoshelyettes **javasolta**, hogy a többségi társadalom számára sugárzott rádióműsorokkal egyenértékű hozzáférhetőség megteremtése érdekében a közmédia vezetése – a nemzetiségek választott képviselőivel kialakítandó stratégia alapján – tegyen lépéseket a nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok földfelszíni sugárzása technikai feltételeinek és megfelelő színvonalú vételi lehetőségeinek érdemi javítása érdekében.

Az elvi állásfoglalás összegzése [itt](#), a teljes szövege [itt olvasható](#).

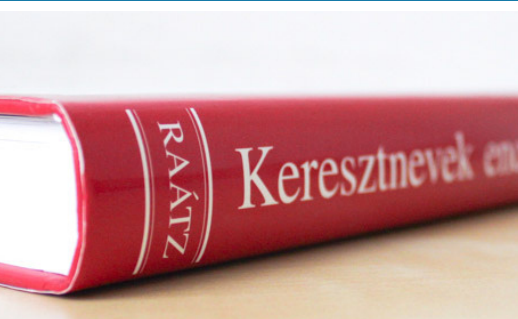

3/2021. elvi állásfoglalás a nemzetiségi nyelven való egyéni névhasználatról

a hatósági igazolványok kiállítása területén a **nemzetiségi nyelven való egyéni névhasználat érvényesülésének komplex helyzetét**. Vizsgálata során strukturális problémákat nem tárt fel, ugyanakkor **szakmai javaslatokat fogalmazott meg**, elsősorban a nemzetiséghez tartozó személyek, az anyakönyvezés során eljáró tisztviselők jogtudatosságának elő-

mozdítása, a nemzetiségi nyelven való anyakönyvezés szabályainak részleges módosítása, illetve a nemzetiségi utónévjegyzékek online hozzáférhetővé tétele terén. Szorgalmazta továbbá a NEB, az ONÖSZ és a Miniszterelnökséget vezető miniszter szorosabb együttműködését.

Az elvi állásfoglalás összegzése [itt](#), a teljes szövege [itt olvasható](#).

A biztoshelyettes elvi állásfoglalásában bemutatja a saját nemzetiségi nyelven való egyéni névhasználat, a nemzetiségi nyelv szabályainak megfelelő anyakönyvezés és az ezekhez kapcsolódó más hatósági eljárások, különösen

FŐBB NEMZETKÖZI ESEMÉNYEK

The Pandemic and the Law A pandémia és a jog

Online international conference
University of Pécs Faculty of Law

08 April 2021

A biztoshelyettes **"Enforcement of minority rights in times of a pandemic - Hungary 2020"** címmel tartott előadást a Pécsi Tudományegyetem által szervezett "The Pandemic and the Law" című nemzetközi konferencián, amely a világjárvány jogi hatásait és strukturális következményeit elemezte különböző jogterületek mentén, nemzetközi jogi szempontok segítségével.

Előadása keretében a megváltozó

társadalmi és jogi körülmények felvázolása után bemutatta A világhárvány nemzetiségi közösségekre gyakorolt hatásairól szóló [4/2020. számú elvi állásfoglalását](#) is, amely egyedülálló módon összegzi az egyéni és közösségi jogok gyakorlása területén tapasztalt konkrét visszasságokat, illetve a nemzetiségi alapjogokat veszélyeztető további tényezőket. [Részletek itt.](#)

Makkai Fanni főreferens képviselte a nemzetiségi biztoshelyettes **"A rendszerszintű egyenlőtlenségek kezelése az egészségügyi ellátáshoz való egyenlőbb hozzáférés érdekében"** című EQUINET webinaron, amely egyedülálló fórumot teremtett az esélyegyenlőséggel foglalkozó szervek tapasztalatainak és jó gyakorlatainak megosztására. A képzés célja a személyek védelmének hatékonyabbá tétele, az egészségüghöz való egyenlő és általános hozzáférés elősegítése volt. [Részletek itt.](#)

"Nemzet, közösség, kisebbség, identitás: A nemzeti alkotmánybíróságok szerepe és aktivizmusa az alkotmányos identitás védelmében"

Az ombudsmanhelyettes is részt vett az SZTE ÁJTK Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete által online térben megrendezett nemzetközi konferencián, amelynek célja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek és a közösségek alkotmányos helyzetének komplex elemzése, valamint a hazai és a nemzetközi szakpolitikák, illetve jogfejlődés tendenciáinak elemzése volt.

A biztoshelyettes a "Részvételi jogok - Egyensúly a jogegyenlőség és a kisebbségi különjogok között" című panel résztvevőjeként elsősorban a hazai nemzetiségi közösségek képviselői és petíciós jogairól, valamint az Európa Tanács vonatkozó gyakorlatáról osztotta meg gondolatait. A panelbeszélgetés további résztvevői Vizi Balázs (NKE), Tóth Norbert (NKE), Fiala-Butora János (MTA) és Pap András László (NKE) voltak, az eseményt Szalai Anikó (SZTE) moderálta. [Részletek itt.](#)

KONFERENCIA A NEMZETI KISEBBSÉGEK JOGAINAK VÉDELMÉRŐL STRASBOURGBAN

2021. május 21. és november 17. között Magyarország tölti be az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának elnöki tisztségét. A magyar elnökség programtervezetében prioritásként szerepel a nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása, ezért június 29-én **"Council of Europe norms and standards on national minority rights: Results and challenges"** címmel az Európa Tanács és Magyarország közös szervezésében magas szintű konferenciára került sor, amelyen a nemzetiségi ombudsmanhelyettes kiemelt szakértőként vett részt. Az esemény központjában a **Nemzeti Kisebbségek Védelméről** szóló Keretegyezményhez és a **Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájához** kapcsolódó szakmai tapasztalatok komplex megtárgyalása állt.

A szakmai résztvevők és az előadók **három panelbeszélgetés** keretében osztották meg gondolataikat a jelenlévőkkel és az online hallgatósággal.

Az első panel szakmai beszélgetése az Európa Tanács kisebbségvédelmi célú monitoring mechanizmusainak működéséről szólt; az európai szaktekintélynek számító előadók a tevékenységük során tapasztalt nehézségekről, kihívásokról, valamint az elért eredményekről beszéltek.

A második panelben az ET kisebbségvédelmi mechanizmusainak érvényesülése, különösen a Parlamenti Közgyűlés és az Emberi Jogok Európai Bíróságának szerepe került a középpontba.

Rutai Zsuzsanna, az Európa Tanács független gyermekjogi szakértője, Szalayné Sándor Erzsébet, nemzetiségi ombudsmanhelyettes és Kocsis Gergő, beosztott diplomata, Magyarország Európa Tanács melletti állandó képviselője.

A harmadik panel az Európa Tanács nemzetiségi kisebbségeket érintő új ellenőrző mechanizmusainak tapasztalatairól és eredményeiről szólt.

Az eseményt megtisztelte jelenlétével **Marija Pejčinović Burić**, az Európa Tanács főtitkára és **Dunja Mijatović**, az Európa Tanács emberi jogi biztosa.

Kalmár Ferenc vezető elnök az esemény zárásaként bejelentette, hogy a témával kapcsolatos második konferenciára Budapesten kerül sor **2021. szeptember 7-én**, címe: **"Az NGO-k és kutatóintézetek szerepe az Európa Tanács nemzeti kisebbségek jogait érintő normáinak és standardjainak előmozdításában"**.

Vesna Crnić-Grotić, a Nyelvi Karta Szakértői Bizottságának (COMEX) elnöke, Marie B. Hagsgård, a Kisebbségi Keretegyezmény Tanácsadó Bizottságának (AC FCNM) elnöke, Szalayné Sándor Erzsébet, Nemzetiségi Ombudsmanhelyettes, az AC FCNM korábbi tagja és Antonija Petričušić, az AC FCNM tagja.

A teljes konferencia **megtekinthető ezen a honlapon**.

Az **ombudsmanhelyettes gondolatait** angol és magyar nyelven **ezen a linken** olvashatják.

ESETJOGI MOZAIK

A Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) 10 éves fennállása alkalmából a biztoshelyettes üdvözölte a szakkollégiumok és a mozgalom eredményeit, valamint felajánlotta további szakmai és partneri együttműködését az intézmények vezetőinek.

[Részletek itt.](#)

Egy roma jogvédelemmel foglalkozó nemzetközi civil szervezet vezetője beadványában jelezte, hogy egy politikai párt és két szélső jobboldali szervezet „Elég a cigány-bűnözésből!” elnevezéssel, **vonulós demonstrációt** szervez Pest megyei egyik településén. A biztoshelyettes vizsgálatot rendelt el, majd szakmai megfigyelőként a helyszínen is tájékozódott a demonstráció körülményeiről.

[Részletek itt.](#)

A biztoshelyettes hivatalból tájékozódott egy kelet-magyarországi község romák által lakott településrésze mellett, szinte egy egész utcarészt lezáró módon felépített **kőfallal kapcsolatban, amelynek tetejére a közelmúltban annak tulajdonosa elektromos kerítést húzott.**

[Részletek itt.](#)

A biztoshelyettes a világjárvány hazai nemzetiségeket, különösen a roma közösséget érintő hatásainak folyamatos nyomon követése során, civil szervezetek jelzése alapján figyelt fel egy kelet-magyarországi településen kialakult, elsősorban romákat érintő **helyi tömeges koronavírus fertőzés jelenségére.**

Az eset körülményeire is figyelemmel rövid úton haladéktalanul kapcsolatba lépett a település polgármesterével és a társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkárral.

[Részletek itt.](#)

Egy kelet-magyarországi városban a **leromlott városi területek rehabilitációját célzó projekt** végrehajtása során a helyi önkormányzat több roma származású családot szólított fel arra, hogy hagyják el a projekt keretében felújításra kerülő, önkormányzati tulajdonú szociális bérlakásaikat, más lakhatási, elhelyezési lehetőséget, illetve a visszaköltözés garanciáját azonban nem biztosították/biztosítják számukra.

[Részletek itt.](#)

Egy roma nemzetiségű panaszos **lakhatási ügyében** fordult a biztoshelyetteshez. Beadványában jelezte, hogy az önkormányzathoz évek óta nyújt be lakáspályázatot, mindeddig sikertelenül. A beadványozó élettársával együtt két kiskorú gyermeket nevel, akikkel jelenleg a beadványozó szüleinél élnek egy kisebb méretű szobában. Mindemellett azt is kifogásolta, hogy a veszélyhelyzet idején **a nemzetiségi önkormányzat által adományozott segélycsomagból** a családja nem részesült.

[Részletek itt.](#)

**Alapvető Jogok Biztosának Hivatala
Nemzetiségi Biztoshelyettes Titkársága**

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
nemzetiseg.info@ajbh.hu

